

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล ข้อค้นพบ และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการศึกษา

จากการประเมินความพร้อมด้านการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีที่เหมาะสมของเกษตรกรผู้ปลูกถั่วเหลืองฝักสดในอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ซึ่งมีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 152 คน สามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชายที่เป็นหัวหน้าครอบครัว มีช่วงอายุระหว่าง 40 – 59 ปี มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับ ป. 6 หรือต่ำกว่า มีสมาชิกในครัวเรือน 2 – 3 คน ไม่ได้เป็นสมาชิกของกลุ่มเกษตรกร มีที่ดินเป็นของตนเอง พันธุ์ที่ปลูกส่วนมากเป็นพันธุ์ 292 และนิยมปลูกถั่วเหลืองฝักสด 2 ช่วง คือ เดือนเมษายนถึงพฤษภาคม และเดือนสิงหาคมถึงกันยายน

2. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความพร้อมด้านความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งประเด็นความรู้ย่อยที่มีระดับความรู้ความเข้าใจมากที่สุด ได้แก่ ความหมายและคำจำกัดความ การปนเปื้อนเชื้อโรคของน้ำที่ใช้ การใช้สารเคมีทางการเกษตร กระบวนการในการเพาะปลูกและการเก็บเกี่ยวผลผลิต และการตรวจสอบย้อนหลังจากการบันทึกข้อมูล

3. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ผ่านการประเมินใน 4 ข้อกำหนด คือ การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร การบันทึกข้อมูล ผลิตผลปลอดภัยจากศัตรูพืช และการจัดการกระบวนการผลิต และมีอีก 4 ข้อกำหนด ที่ผ่านการประเมินแต่ต้องปรับปรุง ซึ่งได้แก่ แหล่งน้ำ พื้นที่ปลูก การเก็บรักษาและขนย้ายผลผลิตในฟาร์ม และการเก็บเกี่ยวและปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว เมื่อพิจารณาความพร้อมตามประเด็นย่อยที่เกี่ยวข้องในแต่ละข้อกำหนด พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความพร้อมอยู่ในระดับมากที่สุด แต่ยังมีบางประเด็นย่อยที่มีความพร้อมมาก ปานกลางและน้อย

5.2 อภิปรายผล

เมื่อพิจารณาถึงข้อมูลเกี่ยวกับถั่วเหลืองฝักสดตามช่วงเดือนที่ปลูก เห็นได้ว่าช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงธันวาคม มีเกษตรกรปลูกถั่วเหลืองฝักสดจำนวนน้อย เนื่องจากมีการนำพื้นที่ไปปลูกพืชอื่น ได้แก่ หอมหัวใหญ่ มันฝรั่ง เป็นต้น ส่วนช่วงเดือนเมษายนถึงพฤษภาคม มีการปลูกถั่วเหลืองฝักสดจำนวนมาก เนื่องจากเป็นช่วงที่มีสภาพภูมิอากาศเหมาะสำหรับการปลูกถั่วเหลืองฝักสดและไม่มีการปลูกพืชอื่นๆในพื้นที่เพาะปลูก จึงทำให้เกษตรกรสามารถดูแลถั่วเหลืองฝักสดได้อย่างเต็มที่ และในเดือนสิงหาคมถึงกันยายน มีจำนวนเกษตรกรลดลง เนื่องจากเป็นช่วงที่มีการแบ่งพื้นที่สำหรับการปลูกข้าว ทำให้เกษตรกรไม่มีแรงงานเพียงพอในการเพาะปลูก แต่ก็ยังมีการแบ่งพื้นที่บางส่วนในการปลูกถั่วเหลืองฝักสดได้

และเมื่อพิจารณาถึงรูปแบบของการปลูกถั่วเหลืองฝักสด เห็นได้ว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีการปลูกส่วนมาก 2 ช่วง คือ เดือนเมษายนถึงพฤษภาคม และเดือนสิงหาคมถึงกันยายน เนื่องจากเป็นช่วงที่มีสภาพภูมิอากาศเหมาะแก่การปลูกถั่วเหลืองฝักสด เพื่อให้ได้ผลผลิตมีคุณภาพดีที่สุด ส่วนการปลูกถั่วเหลืองฝักสดในช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงธันวาคม ซึ่งเป็นช่วงที่มีอากาศหนาว ทำให้เกษตรกรเลือกที่จะปลูกพืชที่เหมาะสมกับสภาพอากาศ ได้แก่ หอมหัวใหญ่ มันฝรั่ง มะเขือเทศ เป็นต้น เพื่อให้ได้ผลผลิตคุณภาพดี อีกทั้งยังเป็นการรักษาคุณภาพของดินให้พร้อมกับการปลูกพืชอื่นในช่วงฤดูการปลูกในเดือนถัดไป

จากการประเมินความพร้อมด้านการปฏิบัติทางการเกษตรดีที่เหมาะสมของเกษตรกรผู้ปลูกถั่วเหลืองฝักสดในอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย สามารถอภิปรายได้ 2 ประเด็น ดังนี้

1. ด้านความรู้ความเข้าใจ

ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความพร้อมมากที่สุด ถึงแม้ว่ากลุ่มเกษตรกรจะยังไม่ได้นำระบบการปฏิบัติทางการเกษตรดีที่เหมาะสมไปใช้ก็ตาม แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรกลุ่มดังกล่าวได้เคยเห็นและเรียนรู้จากเกษตรกรที่ได้นำระบบไปใช้แล้ว หรือจากการที่เจ้าหน้าที่ของโรงงานและเจ้าหน้าที่ของรัฐได้เข้าไปให้ข้อมูลเกี่ยวกับระบบ ไม่ว่าจะเป็นการอบรมหรือการให้ความรู้ในรูปแบบต่างๆ กับกลุ่มเกษตรกร จึงทำให้ง่ายต่อการที่จะนำระบบการปฏิบัติทางการเกษตรดีที่เหมาะสมไปใช้ในพื้นที่ยังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ จาตุรงค์ สุวรรณพันธ์ (2550) และ งามฉวี จันทพา (2552) ที่พบว่าความรู้ความเข้าใจเรื่องการผลิตตามแนวทางการปฏิบัติทางการเกษตรดีที่เหมาะสม จะช่วยให้เกษตรกรสามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง ดังนั้นการที่หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนจะเข้าไปให้ความรู้กับเกษตรกร ควรที่จะมีการสื่อสารที่เข้าใจง่าย เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาไม่สูงมากนัก

2. ด้านการปฏิบัติทางการเกษตรที่เหมาะสม

ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความพร้อมมากที่สุดในทุกประเด็นข้อกำหนดด้านต่างๆ แต่ยังคงให้ความรู้ความเข้าใจในประเด็นย่อยต่างๆ เพื่อให้ปฏิบัติได้อย่างถูกต้องและเป็นไปตามระบบให้ได้มากที่สุด กล่าวคือ ในเรื่องการที่จะเริ่มปลูกถั่วเหลืองฝักสดในแต่ละช่วง ควรมีการตรวจวิเคราะห์น้ำและดิน เพื่อตรวจสอบว่าไม่มีการปนเปื้อนสารเคมีตกค้าง, โลหะ, เชื้อโรคและจุลินทรีย์ อีกทั้งควรที่จะแนะนำเกษตรกรให้ใช้สารเคมีทางการเกษตรให้ถูกต้องทั้งชนิดของสารเคมีทางการเกษตรที่ใช้และปริมาณการใช้ เพื่อไม่ให้เกิดการตกค้างไปสู่ผู้บริโภค ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ปิยะนันท์ สุวรรณปิ๊งคำ (2552) ที่พบว่าเกษตรกรต้องได้รับความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีทางการเกษตรอย่างถูกวิธี จึงจะไม่มีผลต่อการตกค้างและโรคแมลงที่จะเกิดขึ้น ทั้งนี้การสร้างการรับรู้จากกลุ่มเกษตรกรที่ได้นำระบบการปฏิบัติทางการเกษตรดีที่เหมาะสมนี้ไปใช้แล้ว และการเชิญชวนของหน่วยงานเพื่อที่จะให้เกษตรกรหันมาปลูกถั่วเหลืองฝักสด จะสามารถช่วยสร้างรายได้ที่แน่นอนให้กับเกษตรกรเองได้เช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ พนิดา เตละวณิชย์ (2549) ที่พบว่าเกษตรกรสามารถได้รับความรู้และข้อมูลต่างๆ จากกลุ่มเกษตรกรที่เห็นว่าการปฏิบัติการทางการเกษตรดีที่เหมาะสมจะช่วยเพิ่มปริมาณการส่งออกได้ เนื่องจากจะเป็นการสื่อสารที่ง่ายต่อการทำความเข้าใจในระบบต่างๆ ได้มากกว่าการอธิบายในเชิงวิชาการของหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน

5.3 ข้อค้นพบ

ข้อค้นพบจากการศึกษาครั้งนี้ พบว่าเกษตรกรผู้ปลูกถั่วเหลืองฝักสดในอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย มีความพร้อมด้านความรู้ความเข้าใจในระดับมากที่สุด แต่ยังมีความพร้อมด้านการปฏิบัติบางประเด็นที่ต้องปรับปรุง ซึ่งโดยรวมแล้วส่งผลทำให้เกษตรกรมีโอกาสไม่ยากต่อการจะนำระบบการปฏิบัติทางการเกษตรดีที่เหมาะสมไปใช้ ด้วยการรับรู้จากกลุ่มเกษตรกรที่ได้นำระบบนี้ไปใช้ และการเข้าไปให้คำแนะนำจากกลุ่มส่งเสริมเกษตรกรขององค์กรภาคเอกชน จากการที่ลูกค้ามีความต้องการถั่วเหลืองฝักสดที่เป็นไปตามระบบนี้มากขึ้น ทางโรงงานแปรรูปก็มีการชักชวนกันปรับราคารับซื้อที่สูงขึ้น เพื่อเป็นแรงจูงใจให้เกษตรกรหันมาปลูกถั่วเหลืองฝักสดแบบระบบการปฏิบัติทางการเกษตรดีที่เหมาะสม

ในส่วนของการใช้ประโยชน์จากที่ดิน พบว่าเกษตรกรสามารถจัดสรรพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยในเดือนมกราคมถึงมีนาคมเป็นช่วงที่มีอากาศเหมาะสมกับการปลูกมะเขือเทศและมันฝรั่ง เมื่อเก็บเกี่ยวแล้วจึงมีการใช้พื้นที่ในการปลูกถั่วเหลืองฝักสด ในเดือนเมษายนถึงพฤษภาคม จากนั้นในเดือนมิถุนายน เกษตรกรจะมีการปลูกข้าวนาปี หรือปลูกข้าวโพดหวานใน

เดือนมิถุนายนถึงกรกฎาคม ทำให้เกษตรกรสามารถที่จะปลูกถั่วเหลืองฝักสดในรุ่นต่อไป ในเดือนสิงหาคมถึงกันยายน หลังจากนั้นจะปลูกหอมหัวใหญ่ มันฝรั่ง ตั้งแต่เดือนตุลาคมถึงธันวาคม และเกษตรกรบางส่วนจะทำการเตรียมดินเพื่อปลูกถั่วเหลืองฝักสดในเดือนพฤศจิกายนถึงธันวาคม

จากการจัดสรรที่ดินของเกษตรกร จะเห็นว่าเกษตรกรสามารถใช้ประโยชน์จากที่ดินได้อย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ ด้วยการปลูกพืชหมุนเวียนเพื่อเป็นการรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดิน เป็นการควบคุมการระบาดของโรคและแมลง เป็นการควบคุมวัชพืชและป้องกันการพังทลายของดิน ที่สำคัญเป็นการไม่ทำให้ที่ดินถูกปล่อยไว้ให้ว่างเปล่าโดยไม่ได้ใช้ประโยชน์

5.4 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาการประเมินความพร้อมด้านการปฏิบัติทางการเกษตรดีที่เหมาะสมของเกษตรกรผู้ปลูกถั่วเหลืองฝักสดในอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ผู้ศึกษาได้มีข้อเสนอแนะต่างๆ ดังนี้

1. จากการประเมินความพร้อมในด้านการปฏิบัติทางการเกษตรดีที่เหมาะสม ในงานวิจัยนี้จะทราบถึงการดำเนินงานในเรื่องของการจัดการด้านกระบวนการผลิตเป็นหลัก ทำให้ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่า ควรจะมีการศึกษาความพึงพอใจของเกษตรกรในเรื่องของราคาผลผลิต ที่ได้รับการปลูกในลักษณะที่เป็นระบบการเกษตรแบบมีพันธะสัญญา ซึ่งมีความสนใจในสิ่งที่จะทำให้การศึกษาต่อไป

2. การถ่ายทอดความรู้ให้เกษตรกรทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ควรจะมีการจัดอบรมในเรื่องของการใช้สารเคมีทางการเกษตรที่ถูกต้อง ทั้งวิธีการใช้ วิธีการเก็บรักษา และประเภทของวัตถุอันตรายที่ห้ามใช้ทางการเกษตรที่เกษตรกรควรจะได้รับรู้ เพื่อไม่ให้เกิดการใช้งานผิดประเภท ไม่เพียงเท่านั้น การส่งจดหมายข่าวหรือเอกสารเผยแพร่ความรู้ให้กับเกษตรกรที่เป็นตัวกลางในการสื่อสารของชุมชนนั้นๆ ก็เป็นวิธีการหนึ่งที่จะทำให้กลุ่มเกษตรกรได้รับทราบข้อมูลได้รวดเร็วกว่าแหล่งข้อมูลอื่นๆ รวมไปถึงให้หน่วยงานภาครัฐและเอกชนมีการออกเยี่ยมเกษตรกรเพื่อที่จะได้ทราบสาเหตุปัญหาที่แท้จริงในเรื่องต่างๆ และสามารถให้คำแนะนำได้ตรงจุด

3. การส่งเสริมให้เกษตรกรได้นำระบบการปฏิบัติทางการเกษตรดีที่เหมาะสมมาใช้โดยการสนับสนุนจากภาคเอกชนหรือโรงงานที่รับซื้อ ควรมีการสนับสนุนในด้านต่างๆ เพื่อเป็นการลดภาระให้กับเกษตรกรในเรื่องของการจัดการกระบวนการต่างๆ และมีการทำสัญญาในลักษณะระบบการเกษตรแบบมีพันธะสัญญา ในเรื่องของการรับซื้อที่แน่นอน เพื่อเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้กับเกษตรกรให้หันมาปลูกถั่วเหลืองฝักสด และยังเป็นการสร้างแรงจูงใจให้เกษตรกรเห็นความสำคัญของการนำระบบนี้มาใช้มากขึ้น

4. จากการศึกษาทราบว่าเกษตรกรมีความพร้อมในเรื่องของพื้นที่ปลูก ทำให้บริษัทผู้รับซื้อสามารถที่จะวางแผนการผลิตได้ว่าในแต่ละช่วงเดือนที่ปลูกจะสามารถปลูกถั่วเหลืองฝักสดให้ได้ผลผลิตปริมาณอย่างน้อยเพียงใด เพื่อให้เพียงพอต่อความต้องการของลูกค้า

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved